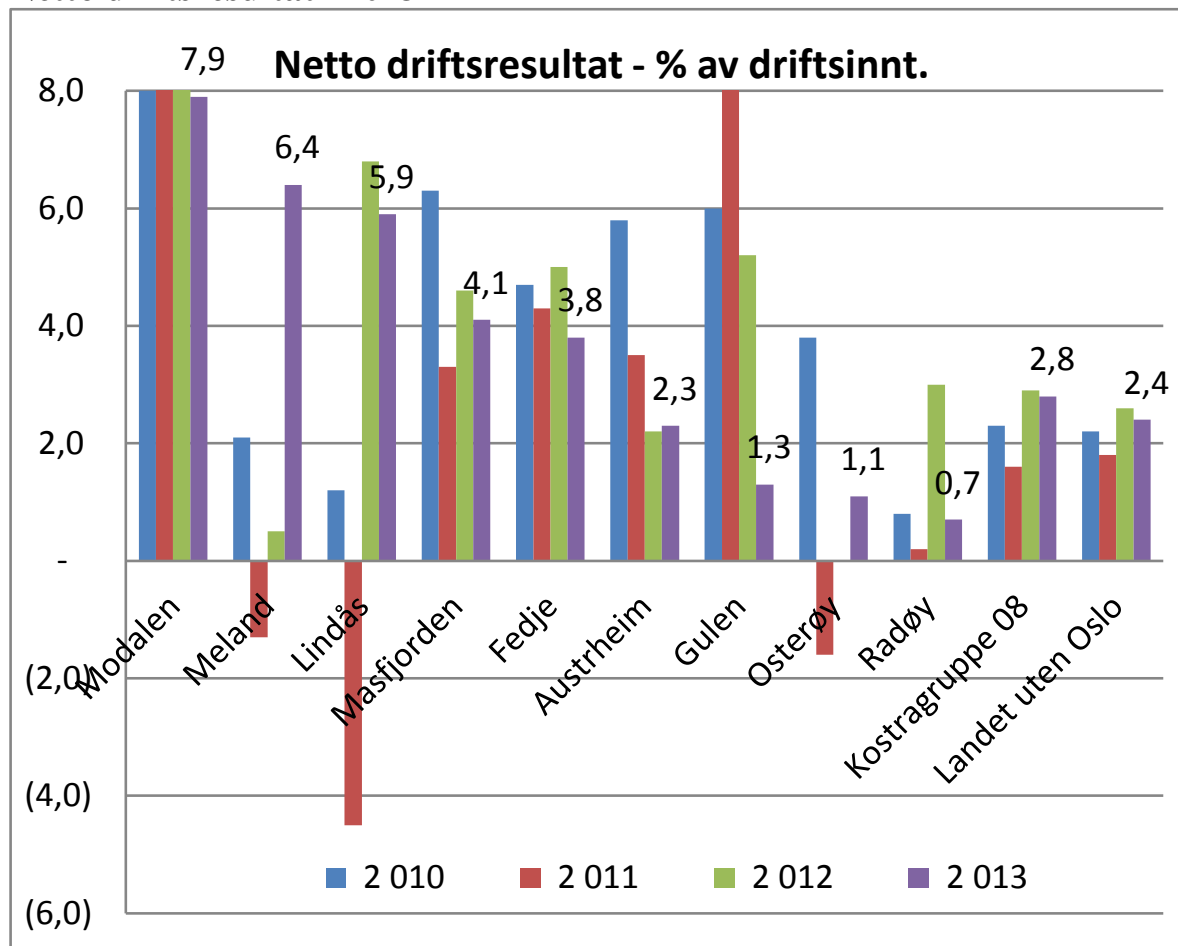

Samanstilling av KOSTRA tal for kommunane i Nordhordland - 2013

I denne rapporten er det tatt med nokre av dei viktigaste nøkkeltala frå rekneskapan og KOSTRA rapporteringa for åra 2010 – 2013 for kommunane i regionen. For å kunne ha noko å samanlikne med utanfor regionen og eigen kommune er der teke med kommunegruppe 8 (gjennomsnitt for dei kommunane som er med i den gruppa) som Meland og Lindås kommune er i og gjennomsnittet for landet (men Oslo er ikkje med).

Netto driftsresultat i 2013

Netto driftsresultat viser kor mykje som kan avsetast til framtidig bruk og til eigenfinansiering av investeringar. Som hovudregel er det anbefalt at netto driftsresultat bør vere minimum pluss 3 % av driftsinntektene for å ikkje tære på tidlegare reservar. Gj.snittet for landet er på 2,4 % i 2013. Fem av kommunane har eit netto driftsresultat som tilfredsstillar kravet til minimum 3 %, men 4 ligger under. Meland skil seg ut med ein kraftig forbetring i 2013.

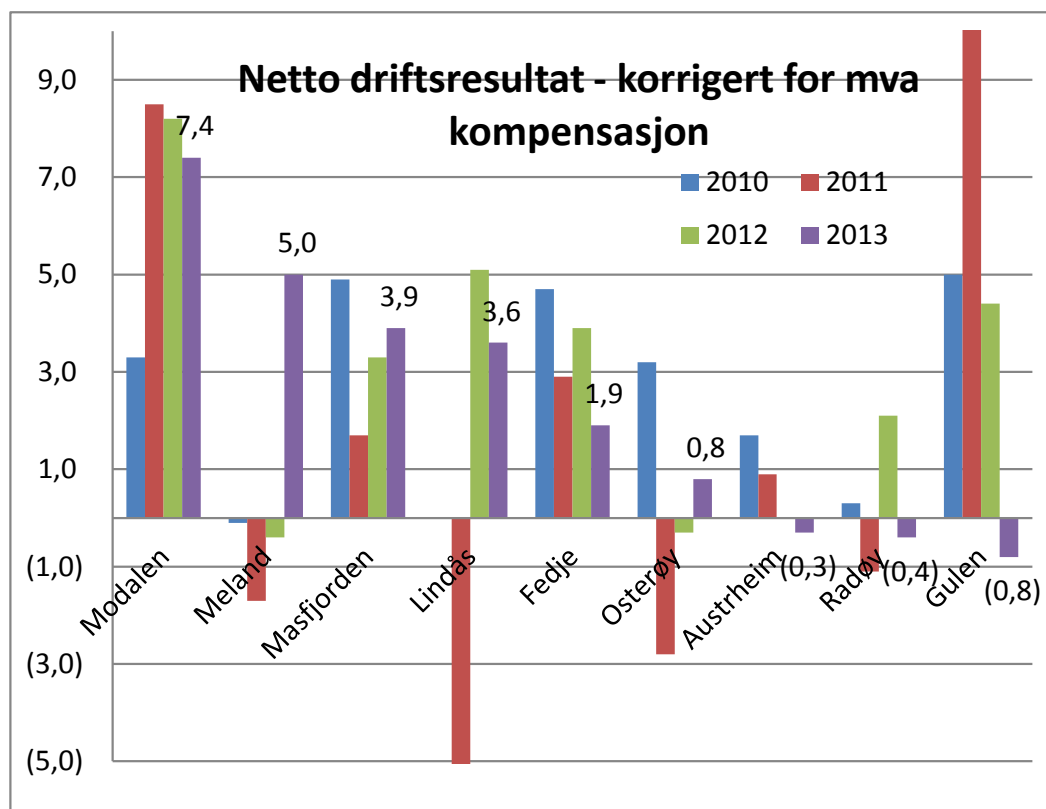
Kommunane får i stor grad refundert moms – momskompensasjon. Denne inntekta vert ført i drift sjølv om utgiftene til moms som gjeld investeringar er ført i investeringsrekneskapan. Det fører til at høge investeringar gir tilsvarende auka inntekter i drift. Av den grunn kan det vera interessant å sjå korleis inntektene frå momskompensasjon har utvikla seg dei siste 4 åra. Frå og med rekneskapsåret 2010 vart 20 % av momskompensasjon (auka med 20 % kvart år)

frå investering tilbakeført til investering, men det påverka netto driftsresultat for det vart inntektsførast i drift før det vart tilbakeført. Frå og med 2014 vil ikkje refusjon frå mva i investering verta ført i drift. Det betyr at (til og med 2013) netto driftsresultat må vurderast i lys av om kommunen har hatt høge investeringar eller ikkje.

MVA – kompensasjon påløpt i investeringsrekneskapen i prosent av brutto driftsinntekter.

	2010	2011	2012	2013	Gj.snitt
Austrheim	4,1	2,6	2,2	2,6	2,9
Lindås	1,2	1,8	1,7	2,3	1,8
Modalen	4,7	0,1	1,2	0,5	1,6
Meland	2,2	0,4	0,9	1,4	1,2
Masfjorden	1,4	1,6	1,3	0,2	1,1
Gulen	1	0,6	0,8	2,1	1,1
Fedje	0	1,4	1,1	1,9	1,1
Radøy	0,5	1,3	0,9	1,1	1,0
Osterøy	0,6	1,2	0,3	0,3	0,6

Austrheim er den kommunen som har høgast mva kompensasjon frå investering sett i forhold til driftsinntektene. Osterøy ligg lågast som følgje av lite investeringar dei siste åra. Ved å ta vekk momskompensasjon frå investering får vi fram korleis netto driftsresultat vil «sjå» ut frå og med 2014.

I 2013 ville Austrheim, Radøy og Gulen hatt eit negativt netto driftsresultat med den føresetnaden.

Frie inntekter i høve til berekna utgiftsbehov

Kommune	Korrigerte frie inntekter, ekskl. eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter	Korrigerte frie inntekter, inkl. eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter
1252 Modalen	127	234
1266 Masfjorden	107	141
1265 Fedje	121	125
1263 Lindås	98	116
1411 Gulen	105	116
1264 Austrheim	108	112
1253 Osterøy	98	98
1256 Meland	98	98
1260 Radøy	97	98
Hordaland	100	101

I kommuneproposisjonen viser tabell (3.5) korrigert frie inntekter i høve til berekna utgiftsbehov. ”Tabell 3.5 viser den enkelte kommunes frie inntekter korrigert for variasjoner i utgiftsbehov for 2013, både med og uten eiendomsskatt og konsesjonskraftinntekter.” Det er relativt store skilnadar i kommunane sine frie inntekter i høve til berekna utgiftsbehov. Berekna utgiftsbehov er det som vert nytta til å berekne kommunen sine rammetilskott og inntektsutjamninga. Eigedomsskatt og

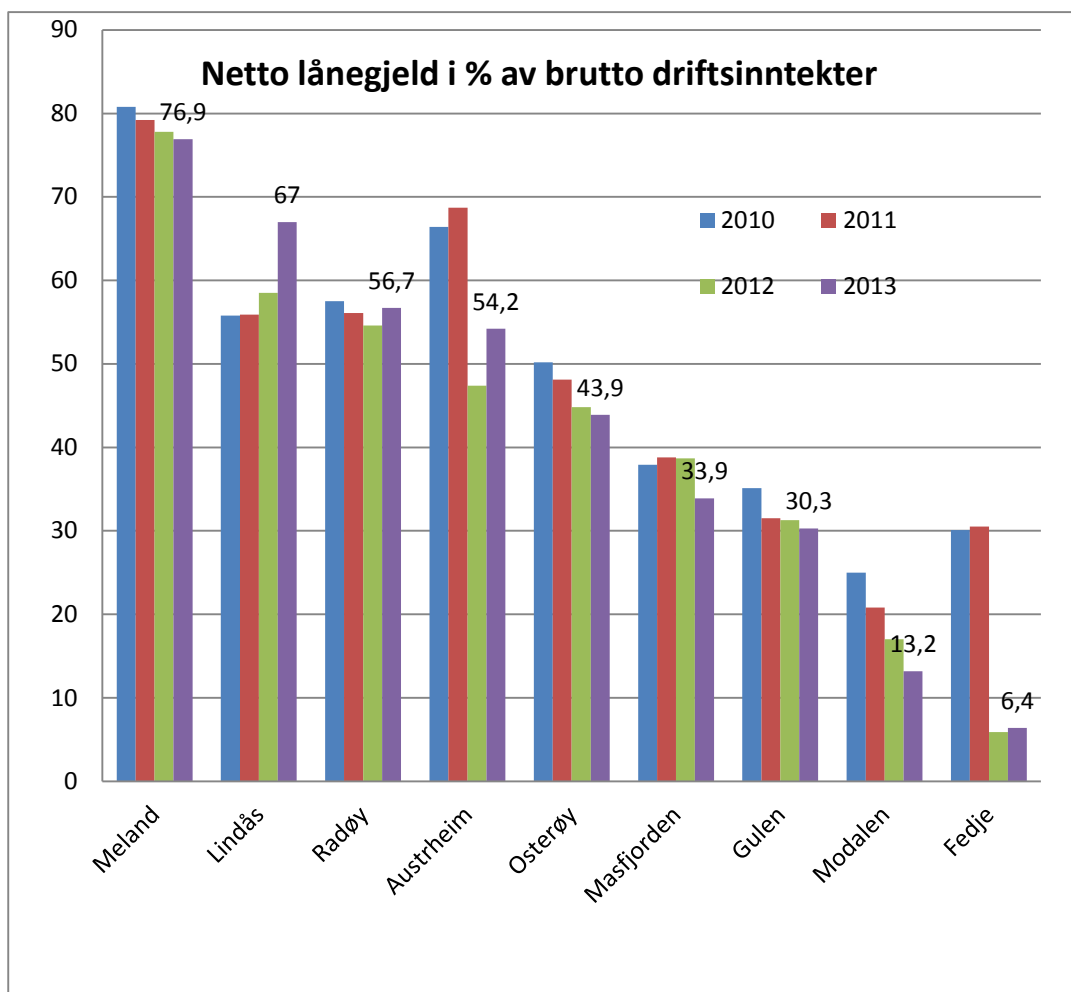
konsesjonskraft er ikkje med i den inntektsutjamninga, noko som er hovudårsaken til dei forskjellane som er mellom kommunane i Nordhordland.

Tabellen viser enkelt forklart kor store frie inntekter ein kommunen har i høve til berekna utgifts behov, gj.snitt for heile landet er 100. I vår region er det 3 kommunar som er under 100 (gj.snittet for landet). For å forenkle det så har Radøy ved eit berekna utgiftsbehov på 100 kr 98 kr til disposisjon, det betyr at Radøy må bruke om lag 2 % mindre for å produsere tenestene enn det gj.snittet for landet kan. Lindås har tilsvarende 116 kr til disposisjon og kan difor tillate seg å nytte tilsvarende meir. Dei forskjellane som er i inntekt inklusiv eigedomsskatt, konsesjonskraft og utbytte er viktig for å forstå kvifor kommunane kan/må prioritere å ha ganske forskjellig ressursbruk til dei ulike tenestene. Dei aller «fattigaste» kommunane i landet har 92 i korrigerte frie inntekter.

Gjeld og likviditet

Netto langsiktig gjeld i prosent av driftsinntektene seier noko om kva den langsiktige gjelda vil bety for drifta framover. Høg andel langsiktig gjeld i høve til driftsinntektene betyr at ein større del av inntektene må nyttast til å betale renter og avdrag. Eit lavt rentenivå har dempa verknaden av at den langsiktige gjelda har auka. Med unntak av Lindås så har lånegjelda i % driftsinntektene gått noko ned sidan 2010. Dei minste kommunane har eit relativt ”behageleg” nivå på den langsiktige gjelda.

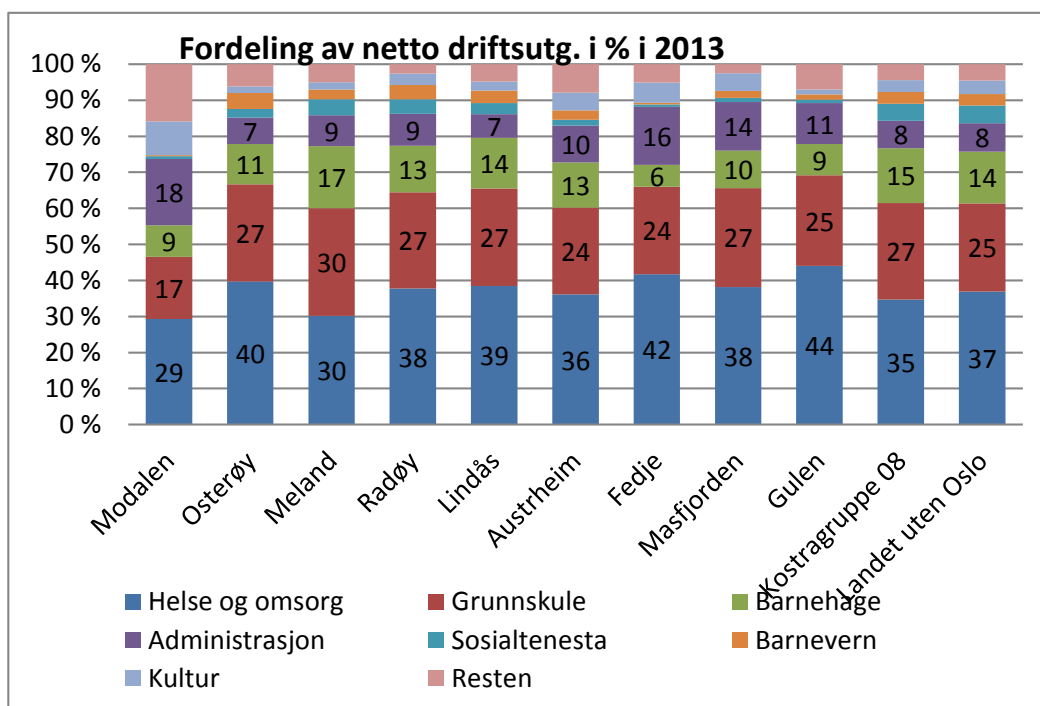
Kor vidt ein renteoppgang vil vere positiv eller negativ må vurderast i ein større heilskap. Da må ein i tillegg til netto lånegjeld sjå på innskott i bank, rentekompensasjon, auke i sjølvkostgebyr som følgje av auka kapitalkostnader og ikkje minst auka avkastning på pensjonsmidlane hos KLP. Grovt sett så vil kommunane Masfjorden, Gulen, Modalen og Fedje komme betre ut med ein renteoppgang. Meland har sopass høg gjeld at ein renteoppgang vil vere negativ. Dei andre kommunane er det litt meir usikkerhet om kva totaleffekten vil vere med ein renteoppgang.

Kontantar, lettomsattelege aksjar og obligasjonar (kontantbeholdning) vil i utgangspunktet kunne nyttast til drift. Men ein del av det er i prinsippet ”låst” til investering, det gjeld ubrukte lånemidlar og bundne og ubundne fond til investering. Når ein trekker det frå kontantbeholdninga så ser ein kor stor del av kontantane som ”kan” nyttast til drifta. I figuren er det merka som driftslikvidar. Osterøy skil seg ut ved at driftslikvidane er negativ. Det vil sei at kommunen må nytte likvidar til drift som eigentleg er tenkt nytta til investering. Det skjer nok også i andre kommunar. Det vil sei at desse kommunane har ”lånt” frå investering for å dekke kapitalbehovet i drifta. I tillegg er det ein del av midlane som er låst til bundne driftsfond, noko som reduserer kor mykje av likvidane som ”kan” nyttast til ordinær drift, sjå tabellen under. Meland og Osterøy har høge bundne driftsfond.

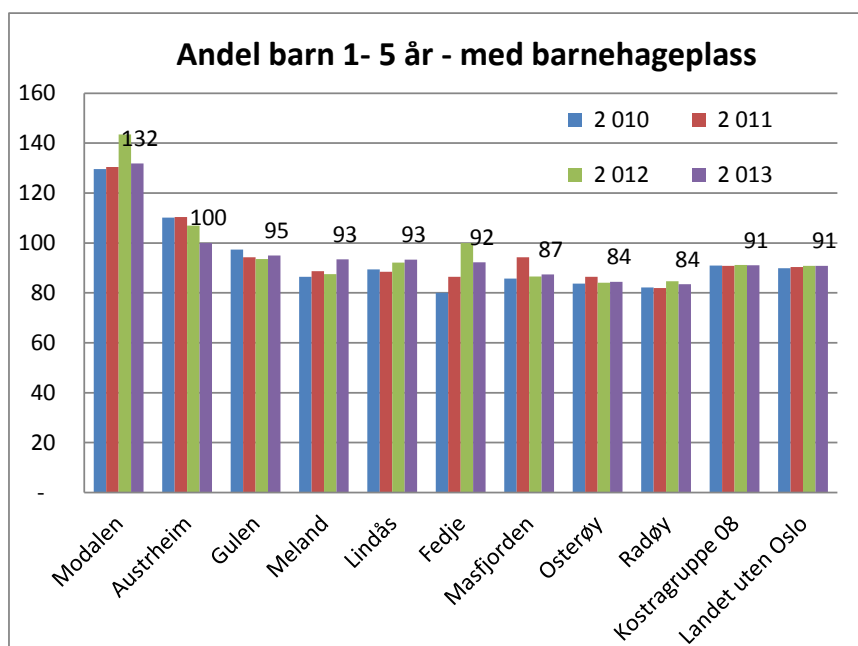
	(1)Kontantbeholdning inklusiv aksjar, obligasjonar og sertifikat	(2) Ubrukte lånemidlar	(3) Bundne fond investering	(4) Ubundne fond investering	(5) = 1 - 2 - 3 - 4 Driftslikvidar	(6) Bundne driftsfond	(7) = 6 - 5 Likvidar for ordinær drift	l % av driftsinntektene
1266 Masfjorden	55 852	3 436	-	2 565	49 851	6 468	43 383	24 %
1252 Modalen	22 391	932	8	139	21 312	4 603	16 709	19 %
1411 Gulen	59 812	4 437	240	-	55 135	12 897	42 238	19 %
1263 Lindås	375 247	102 293	17 984	18 535	236 435	18 738	217 697	18 %
1265 Fedje	33 193	6 872	-	15 175	11 146	926	10 220	15 %
1264 Austrheim	43 559	13 953	4 425	2 465	22 716	3 963	18 753	8 %
1260 Radøy	46 508	13 922	99	5 095	27 392	7 914	19 478	5 %
1256 Meland	52 554	7 548	5 805	7 320	31 881	18 506	13 375	3 %
1253 Osterøy	73 748	36 192	5 055	40 000	(7 499)	18 672	(26 171)	-5 %

Fordeling av netto driftsutgifter på tenesteområda i 2013

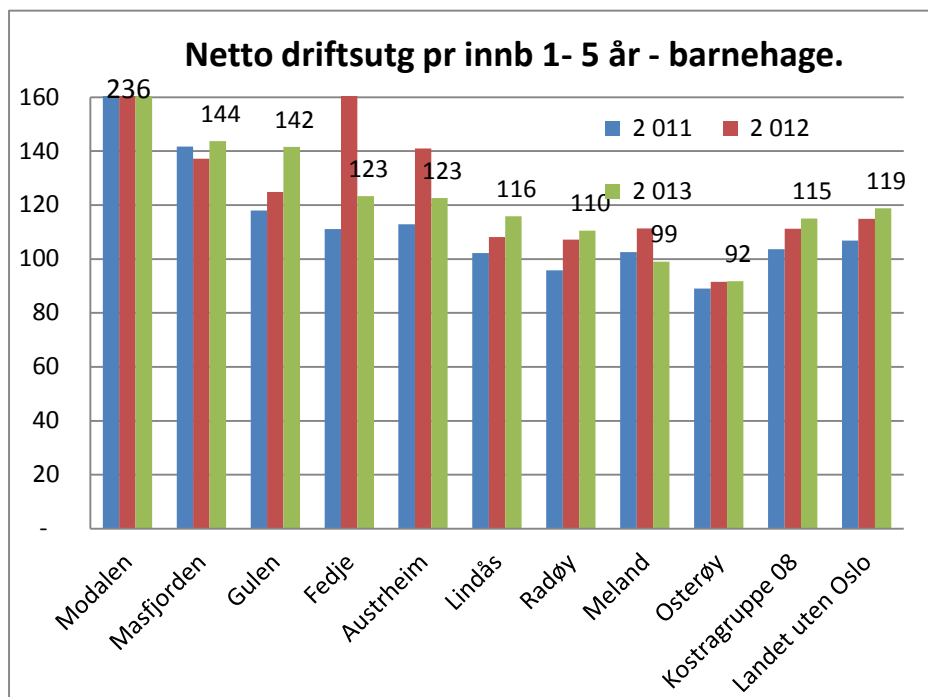
Korleis kommunane prioriterar og nyttar midlane på dei ulike sektorane vil for ein stor del vere gitt med grunnlag i aldersfordelinga til befolkninga og statlege krav. Slik at Meland med ein stor del i skulepliktig alder må nytte relativt stor del av dei frie inntektene til skule og barnehage. I tillegg vil fordelinga på dei ulike sektorane sei noko om lokale politiske prioriteringar. Med unntak av Modalen så går 85 – 90 % av netto driftsutgifter til helse og omsorg, skule, barnehage og administrasjon.

Barnehage

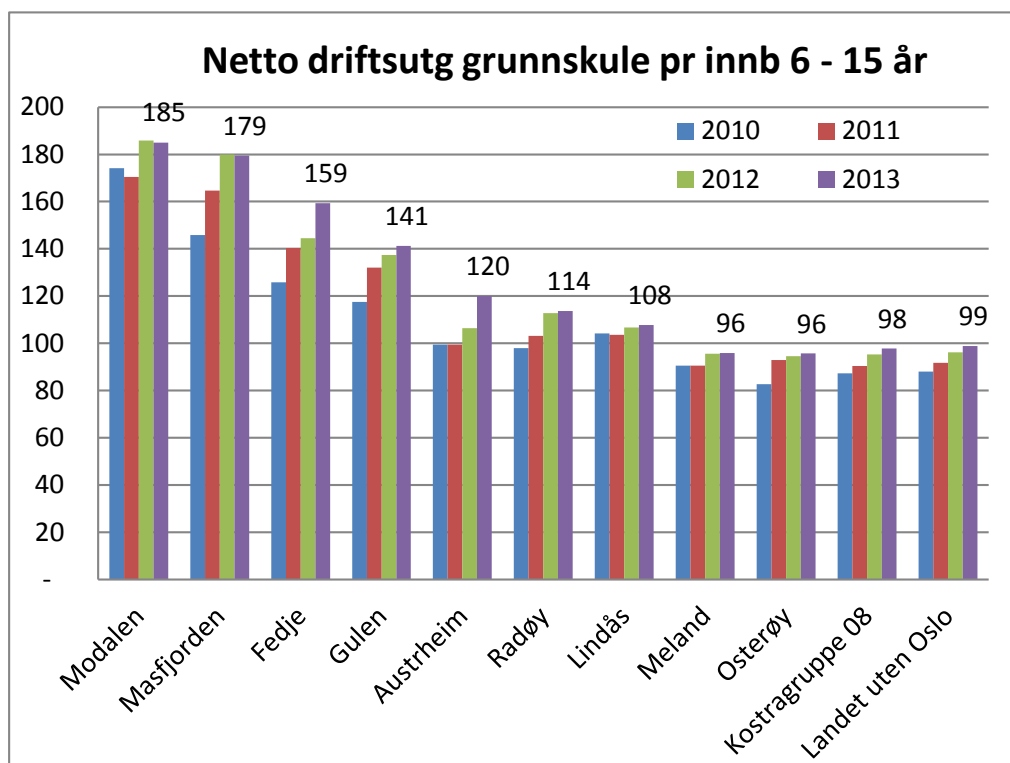
Det har vore stor politisk fokus på barnehagedekning og utbygging av barnehagar. I Kostra kjem barnehagedekninga fram som tal barn i barnehage i høve til tal barn totalt som er 1 – 5 år. Den seier noko om dekningsgraden i kommunen, men behovet eller ønskje om plass kan variere. Når Modalen kjem over 100 betyr det at dei tek i mot barn i frå andre kommunar, slik at tal barn i barnehagen vert

høgare enn tal barn totalt. Dei med lågast dekning er nede i 84, men behovet kan likevel vera dekkja.

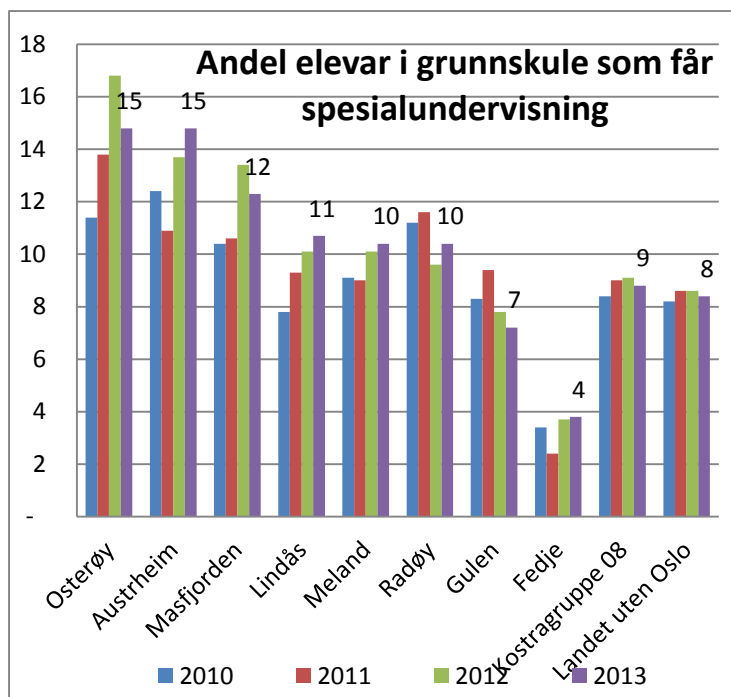
Netto driftsutgifter til barnehage (1.000 kr) fordelt per innbyggjar som er 1 – 5 år viser ein relativt stor variasjon. Osterøy er den kommunen som har dei lågaste netto driftsutgiftene. Meland har redusert sine utgifter, men nyttar heile 17 % av netto driftsutgifter til barnehage.

Grunnskule

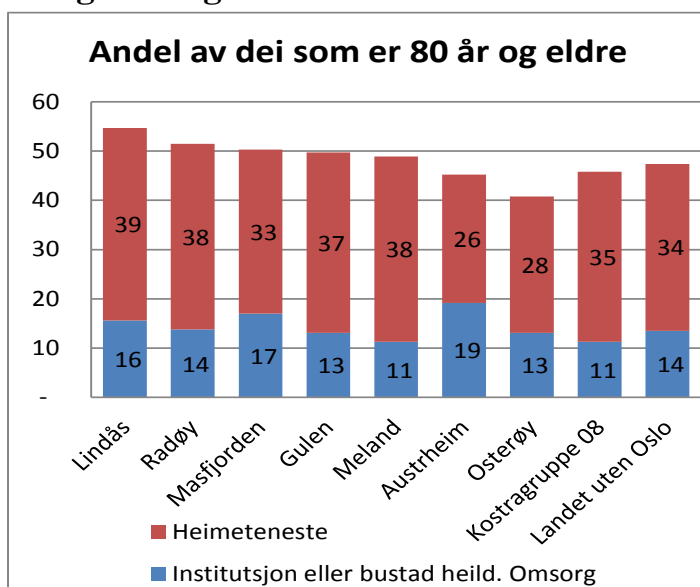
Netto driftsutgifter pr elev (1.000 kr) varierer ganske mykje mellom kommunane. Det er naturleg nok dei minste kommunane som nyttar mest ressursar pr elev. Små skular med få elevar i kvar klasse gir relativt

få elevar pr lærar noko som gjer at utgiftene pr elev vert høgare i desse kommunane. Osterøy og Meland har dei lågaste utgiftene pr elev og ligg under gjennomsnittet for landet og kommunegruppe 8. Dei andre kommunane ligg over og Radøy sin ressursbruk pr elev gjer at ressursbruken er 9 – 10 mill kr høgare enn den ville vore dersom nivået hadde vore på gj. snitt for landet.

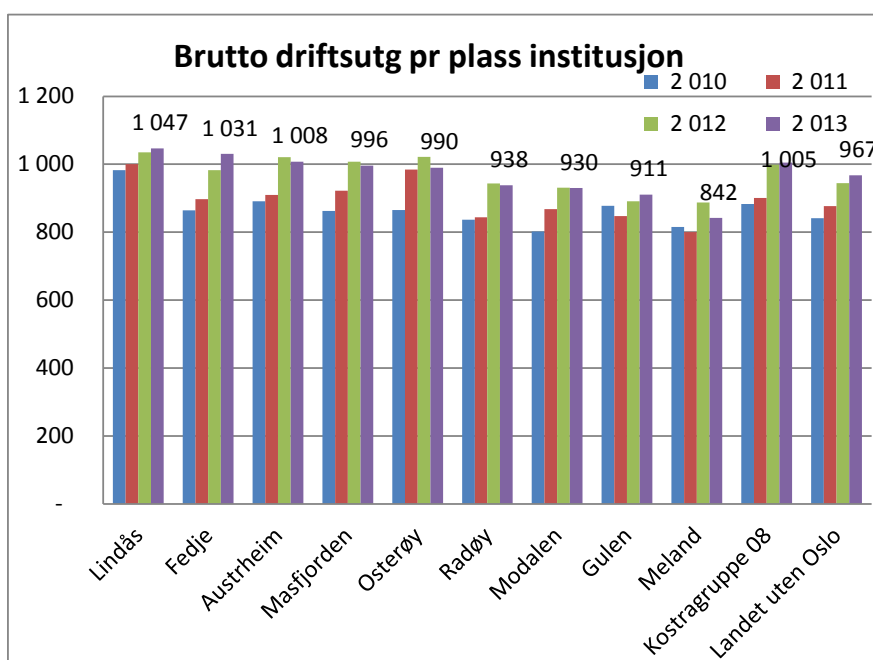

Andel elevar som mottok spesialundervisning viser ein langsiktig stigande tendens i fleire av kommunane, sjølv om det gikk noko ned i 2013. Fedje og Gulen ligg under gjennomsnittet for landet og kommunegruppe 8, men dei andre kommunane ligg over. Dei kommunane som ligg så vidt mykje over gjennomsnittet for landet bør kanskje vurdere spesialundervisninga særskilt.

Pleie og omsorg

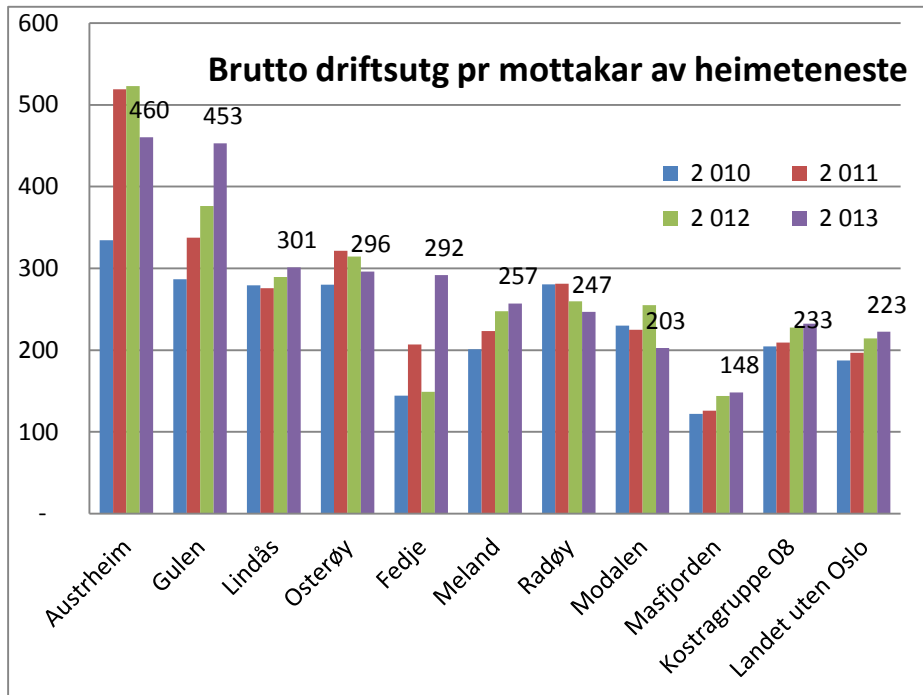
Av dei som er 80 år og eldre som mottok heimeteneste eller har plass på institusjon eller bustad med heildøgns omsorg ligg i mange kommunar rundt 50 %. Osterøy skil seg ut med ein forholdsvis låg dekning. Fedje og Modalen har ikkje noko data for det er personar som er 80 år og eldre som mottok heimeteneste.

Brutto driftsutgifter (1000 kr) pr institusjonsplass varierer mellom kommunane. Meland skil seg ut med låge utgifter. Utgiften er pr plass og ikkje mot faktiske bebuarar. Dei fleste kommunane har fulle institusjonar, men for Modalen kan det vere at tal plassar er noko høgare enn tal

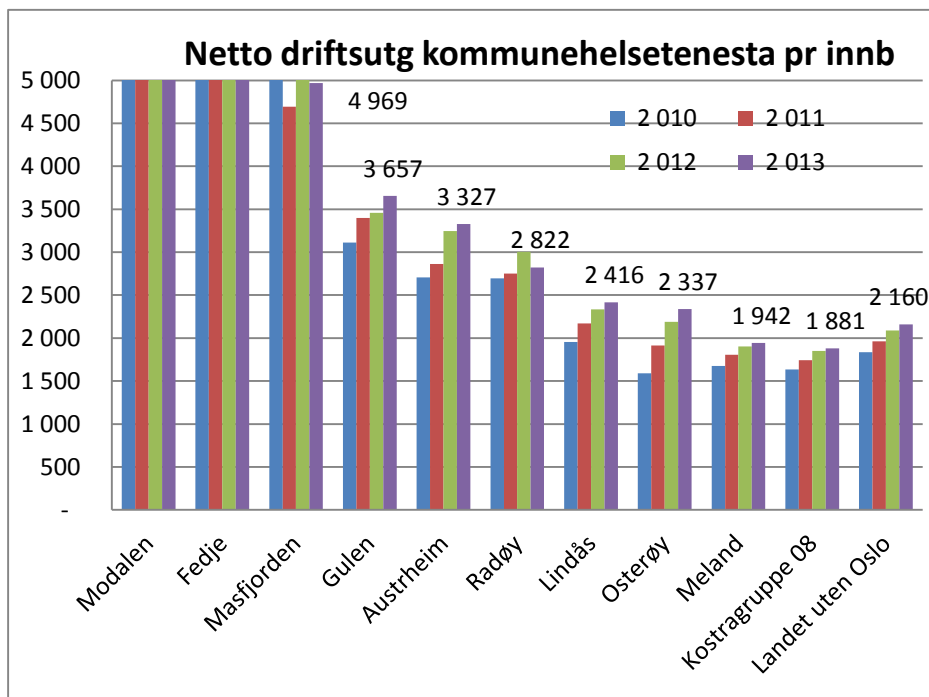
bebuarar og kan forklare den ”låge” utgiften pr plass. Dei totale brutto driftsutgiftene er med funksjon 253 (pleie) og 261 (bygg inkl avskrivningar).

Samanlikna med gjennomsnittet for landet og kommunegruppe 8 så er ressursbruken pr

mottakar av heimeteneste (1.000 kr) høgare, med unntak for Modalen og Masfjorden. Årsaka til at det er så stor variasjon i dei gjennomsnittlege utgiftene pr mottakar av heimetenester kan vere at der er høgare andel med ressurskrevjande brukarar i nokon kommunar.

Kommunehelsetenesta

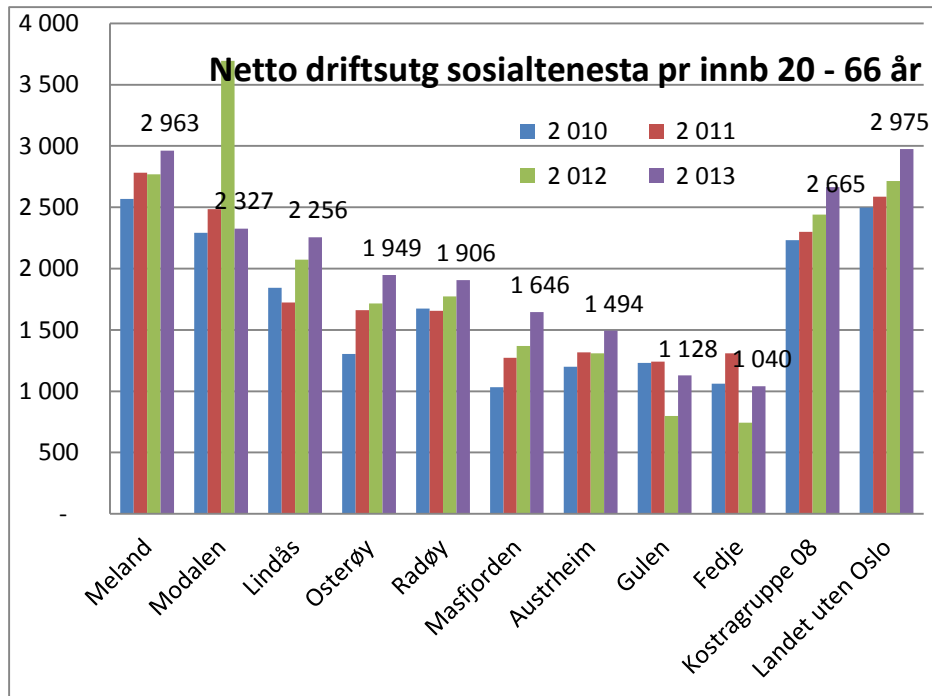

Utgiftene til kommunehelsetenesta er mellom anna omfatta av lege- og fysioterapitenesta. Meland er om lag på same nivå som kommunegruppe 8 og litt under gjennomsnittet for landet. Dei andre kommunane ligg over. Med unntak av Lindås er der slik at ressursbruken pr innbyggjar vert redusert med auka storleik på

kommunen.

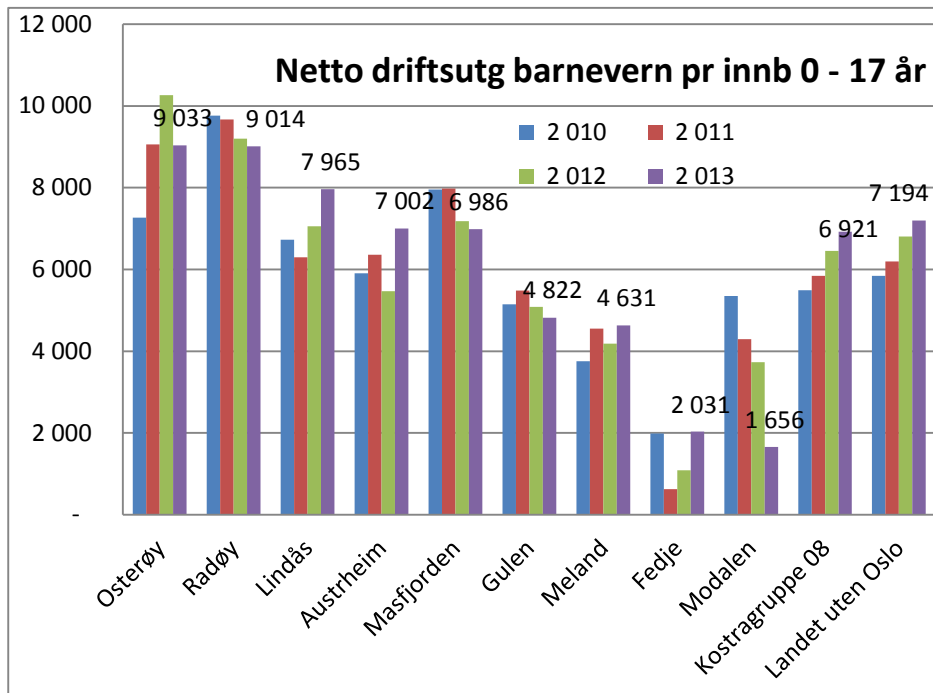

Sosialtenesta

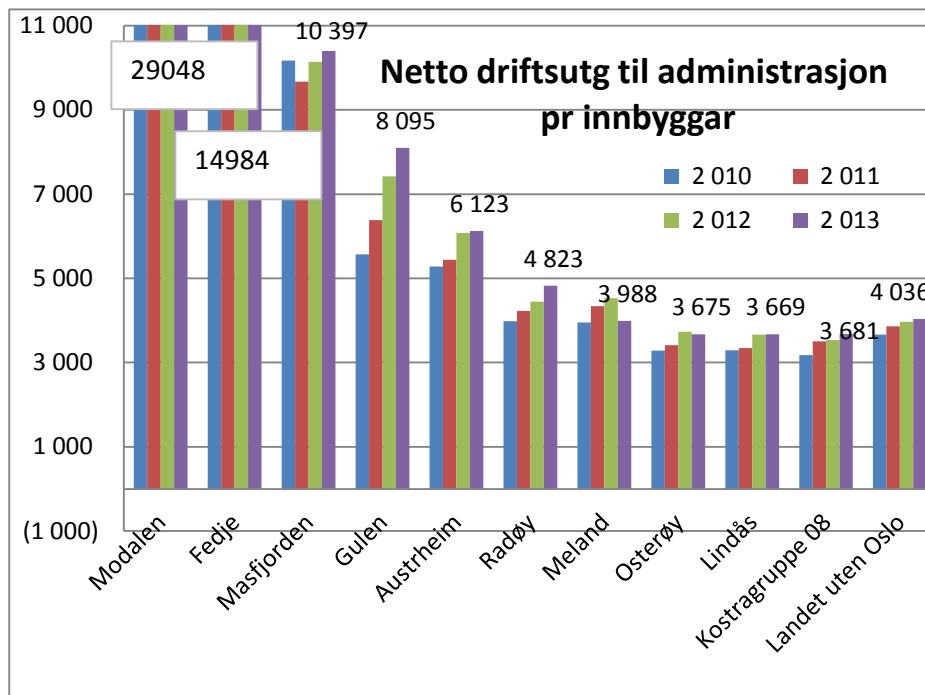
Netto utgiftene til sosialtenesta viser stor variasjon. Den er lågare enn gjennomsnittet for kommunegruppe 8, med unntak av Meland.

Barneverntenesta

Netto utgiftene til barnevern utviklar seg litt forskjellig i dei ulike kommunane. Osterøy og Radøy nyttar mest midlar til barnevern, men netto utgiftene er noko redusert i høve til 2012. Osterøy og Radøy er dei to kommunane som kjem dårlegast ut på kommunebarometeret.

Administrasjon

Netto driftsutgifter til administrasjon og styring (funksjonane 170 - premieavvik, 180 - diverse fellesutgifter og 190 interne serviceenheter er ikkje med) pr innbygger varierer ganske mykje mellom kommunane. Der er klare stordriftsfordelar med omsyn til utgifter til administrasjon. Organisering av

kommunen kan vere med på å påverke korleis lønnsutgiftene vert fordelt på dei ulike Kostra funksjonane. Også ulik praksis med omsyn til korleis ein fordeler fellesutgiftene i rekneskapen kan gi variasjonar mellom kommunane. I dei minste kommunane vil det nok også vere slik at det ikkje er praktisk å få fordelt alle utgiftene på rett tenestområde og vert difor verande på administrasjon. Gulen har hatt ein relativt stor auke, mens det i Meland har flata ut/redusert. Noko av endringa i Meland kan forklarast med auken i folketalet.

Årsverk

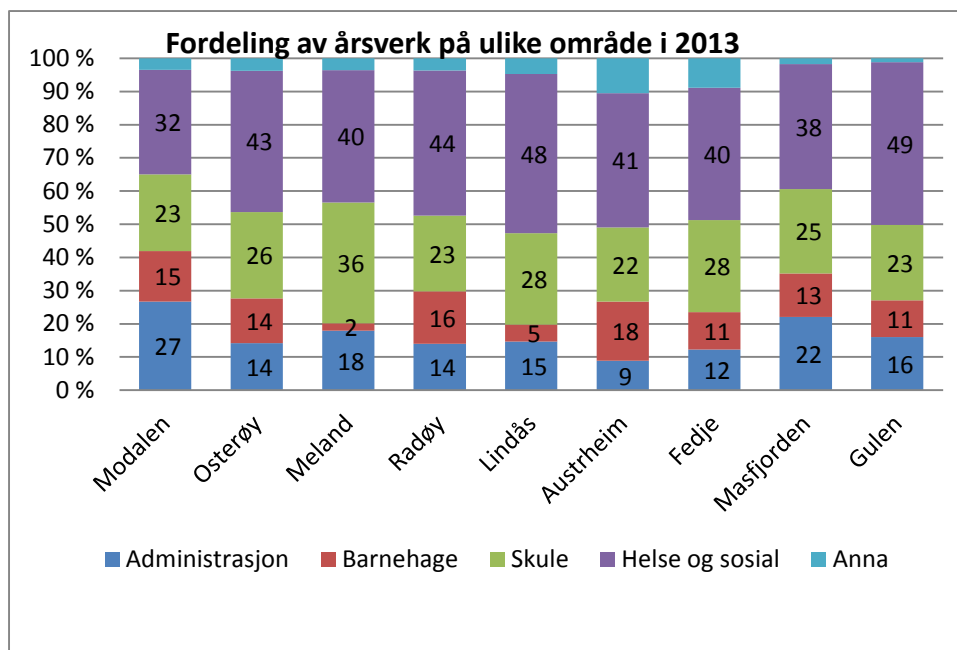
Kommune	2010	2011	2012	2013	2013 i % av 2010
Modalen	77	76	75	74	95 %
Osterøy	518	544	554	511	99 %
Meland	382	408	402	394	103 %
Radøy	365	392	382	402	110 %
Lindås	1 104	1 113	1 108	1 159	105 %
Austrheim	259	266	264	278	107 %
Fedje	62	64	69	68	110 %
Masfjorden	193	185	198	210	109 %
Gulen	225	233	230	245	109 %

I statistikkbanken til SSB – KOSTRA er der tal for årsverka i kommunane, dei er henta frå NAV A-registeret som kommunane rapporterer til. Har valt å bruke dei årsverka som heiter "Avtalte årsverk eksklusive lange fravær". Det er der tatt utgangspunkt i avtalte årsverk og korrigert for

legemeldt fravær og svangerskapspermisjon.

Der er nokon «pussigheter» i tala, som at Meland og Radøy har like mange årsverk. Det at Lindås har nesten 3 gonger så mange årsverk som Meland virker også litt pussig. Stor andel private barnehagar i Meland kan vere ei forklaring. Men det bør gjerne også føre til at ein ser på korleis rapporteringa av årsverka vert gjennomført, det har vore ei utfordring tidlegare å få inn riktige og oppdaterte data.

Alle kommunane har ein auke i årsverk frå 2010 til 2013, med unntak for Modalen og Osterøy. I nokon av kommunane har veksten vore relativ stor. Samla for heile regionen er den på 5 %.

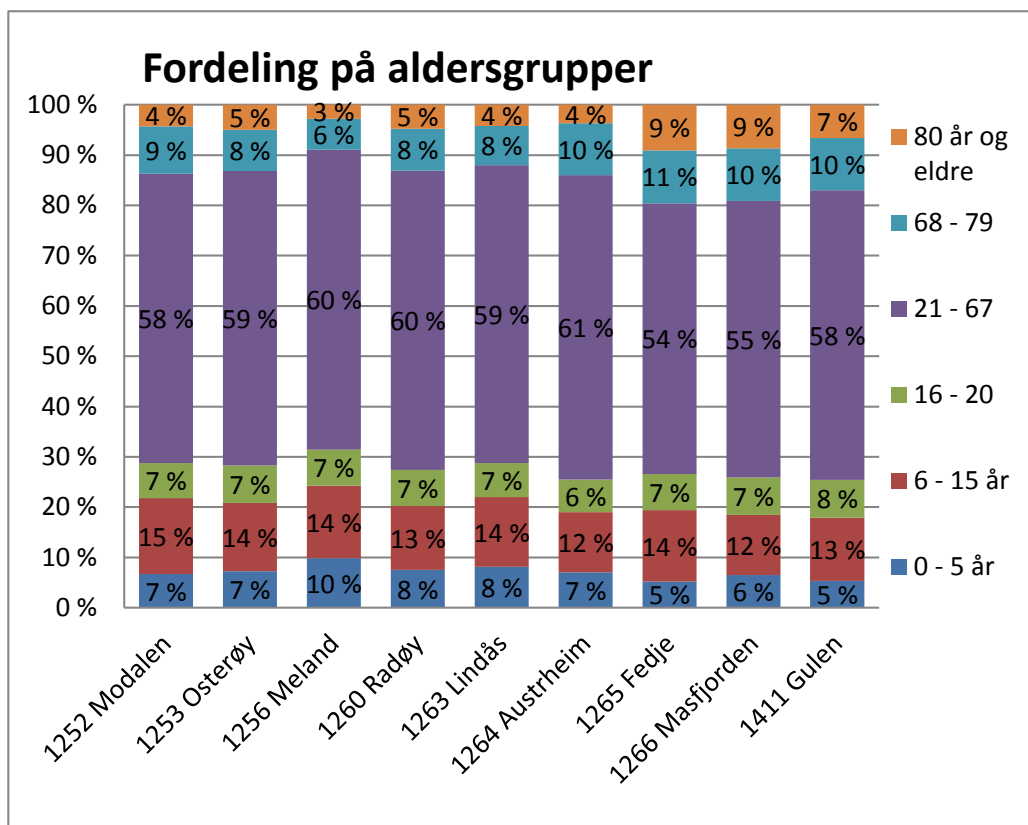
Fordelinga av årsverka på dei ulike tenestoområda viser at helse og sosial (inkludert pleie og omsorg) er det området med flest årsverk. Deretter kjem skule. Dei to områda har til saman om lag 70 % av årsverka i fleire av

kommunane. I dei kommunane med stor andel private barnehagar, som til dømes i Meland og Lindås, vil andel årsverk i barnehage vere låg.

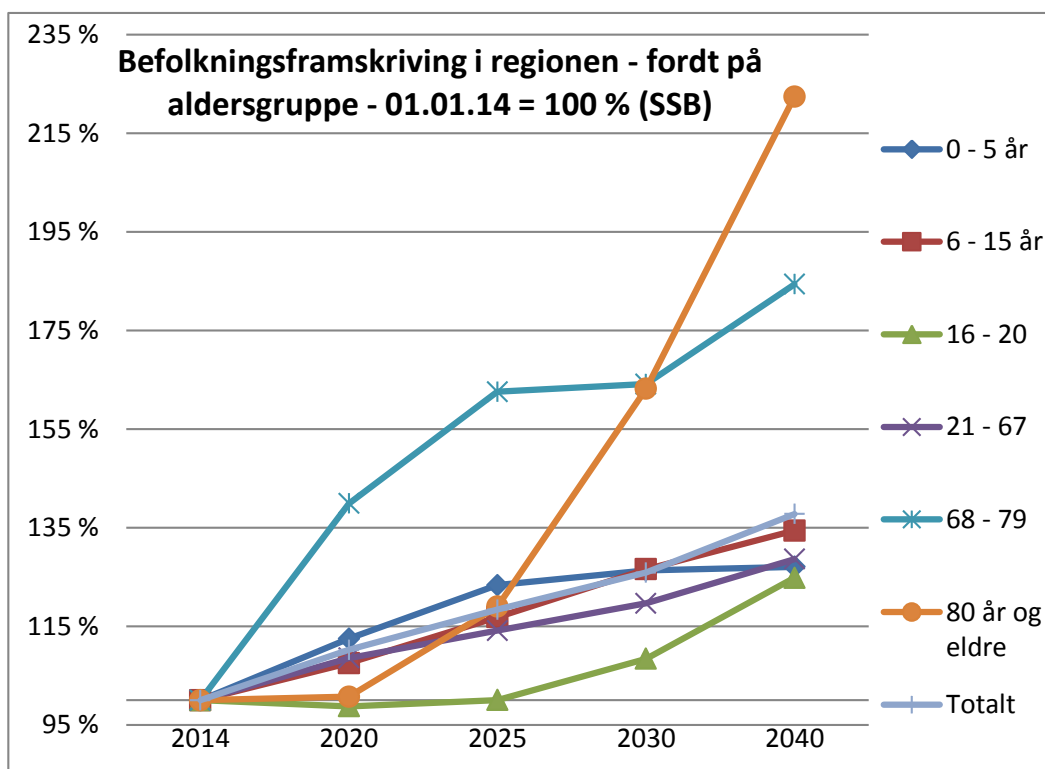
Innbyggartal, prognose og demografi

Frå 01.01.2000 og fram til 01.01.2014 har folketallet i regionen auka med 16 %. Dei minste kommunane har utfordringar med å halde folketallet oppe, men Modalen er unntaket. Meland har størst % auke i perioden – 41 %, men Lindås har auka meste i tal personar - 2.600 personar – 21 %. Har og tatt med ein prognose frå SSB fram til og med 2040.

	Folketal 01.01.				Middels nasjonal vekst (MMMM)				2014 i % av 2000	2030 i % av 2014
	1990	2000	2010	2014	2020	2025	2030	2040		
Modalen	340	354	344	372	406	421	444	468	105 %	119 %
Osterøy	7 016	7 006	7 421	7 786	8 629	9 303	9 924	10 926	111 %	127 %
Meland	4 534	5 353	6 631	7 544	8 994	10 152	11 232	13 077	141 %	149 %
Radøy	4 560	4 585	4 825	5 039	5 346	5 583	5 767	5 997	110 %	114 %
Lindås	11 861	12 492	14 286	15 069	16 377	17 439	18 410	19 881	121 %	122 %
Austrheim	2 684	2 527	2 738	2 833	3 239	3 555	3 818	4 231	112 %	135 %
Fedje	730	682	594	561	534	504	491	463	82 %	88 %
Masfjorden	1 891	1 774	1 635	1 693	1 710	1 731	1 759	1 777	95 %	104 %
Gulen	2 606	2 489	2 302	2 315	2 382	2 456	2 548	2 708	93 %	110 %
Totalt	36 222	37 262	40 776	43 212	47 617	51 144	54 393	59 528	116 %	126 %

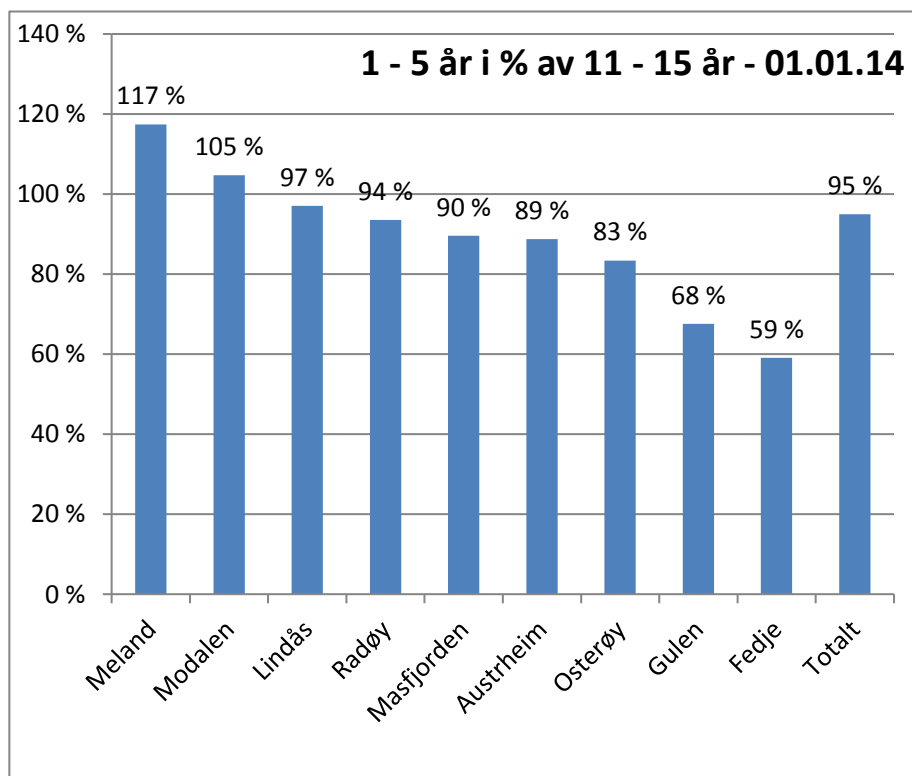

Fordelinga på aldersgrupper er pr 01.01.14.

Prognosen for befolkningsframskrivinga viser at det er aldersgruppa 68 – 79 som vil auke mest prosentvis i regionen. Dei første åra. Aldersgruppa 80 år og eldre vil først auke etter 2020. I 2030 vil der vere over 60 % fleire som er 80 år og eldre.

Tal innbyggjarar i aldersgruppa 1 – 5 år i forhold til aldersgruppa 11 – 15 år fortel noko om framtidig rekruttering til skulen dei næraste 5 åra. No har deler av regionen stor netto tilflytting slik at det kan forventast at tal barn som skal begynne på skulen vil auke. Men dei kommunane der aldersgruppa 1 – 5 år utgjer om lag 90 % eller mindre av dei som er 11 – 15 år må ha ein ganske stor netto tilflytting for at elevtalet ikkje skal bli redusert framover. Meland skil seg ut med 17 % fleire som er 1 -5 år samanlika med 11 – 15 år. Kommunen må forvente ein stor auke i elevtalet, i tillegg kan ein forvente tilflytting. For Fedje og Gulen er reduksjonen ganske dramatisk. Litt overraskande at Austrheim og Osterøy ligg så lågt.

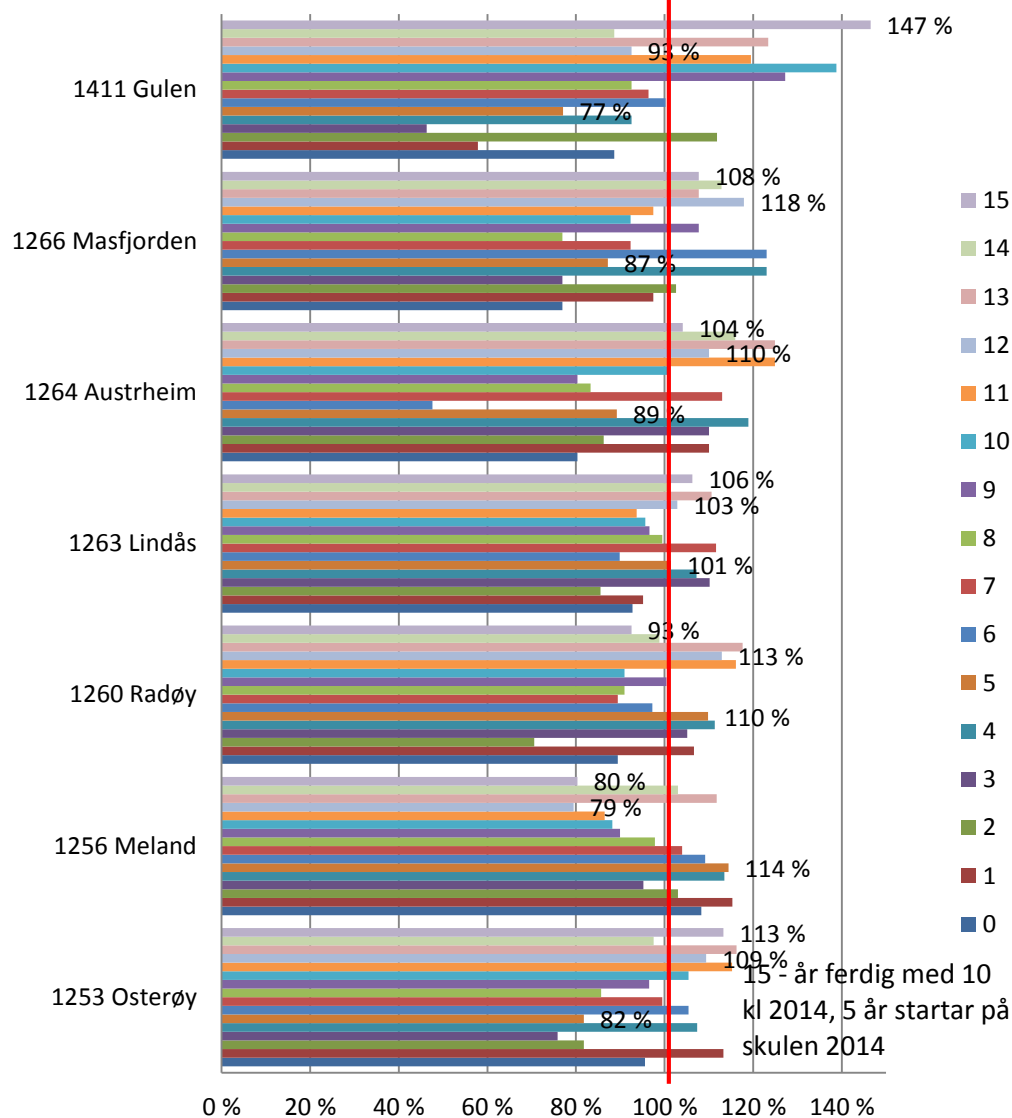

Når ein ser på tal born pr årgang frå 0 – 15 år pr 31.12.13 så får ein eit bilete av korleis elevtalet utviklar seg. Dei som var 15 år 31.12.13 var ferdig med 10 klasse no i 2014, 12 år startar i 8. klasse og 5 år begynner i 1. klasse no i 2014.

Meland skil seg ut med ein stigande tal barn i dei yngste årsklassane. Dei som går ut av 10. klasse utgjer 80 % av gj.snitt og dei som startar opp i skulen utgjer 114 %. Det tilseier ein relativt stor auke i elevtalet og utfordring med omsyn til plass. I alle dei andre kommunane er der ein fallande tendens, den er minst i Lindås. I Osterøy er utgjer dei som sluttar i 10. kl. 113 % av gj.snitt, mens dei som startar i 1. kl. utgjer 82 %. I dei mindre kommunane vil årsklassane svinge meir, men trenden er lågare tal i dei yngre årstrinna. Det vil gi utfordringar med omsyn til å ha ein forsvarleg ressursbruk i skulen i forhold til kommunen sine inntekter.

Andelen av befolkninga som er i gruppa 21 – 40 år fortel oss noko om framtidig fødselstal. Andelen har gått noko ned som følge av auka andel eldre. Meland ligg på topp med 27 %, gjennomsnittet for regionen er på 25 %. Dei minste kommunane har den lågaste andelen i denne aldersgruppa og der er reduksjon størst. Med fallande eller stagnasjon i folketalet så vert reduksjon av andelen i denne aldersgruppa ekstra merkbar.

Born pr årgang 0 - 15 år i % av gj.snitt 31.12.13

Andel av befolkningen 21 - 40 år

